

Stanisław HOC*

Kryminalizowanie finansowania terroryzmu

1. Uwagi wstępne

Polskie prawo karne do 2004 r. nie zawierało żadnych wyodrębnionych regulacji odnoszących się bezpośrednio do terroryzmu. Nie oznaczało to oczywiście, że działania o takim charakterze pozostawały bezkarne, gdyż odnieść do nich było można szereg zawartych w kodeksie karnym przepisów o bardziej uniwersalnym charakterze, np. przepisy: art. 121, 127–136, 140, 148, 156, 160, 163–167, 171, 173–174, 182, 184, 189, 191, 224, 252, 258, 263, 269¹. Jakkolwiek w polskim prawie karnym brak było typu rodzajowego przestępstwa terroryzmu, używano określenia „terroryzm” (także jako przestępstwo w niektórych aktach prawnych)².

Pojęcie przestępstwa o charakterze terrorystycznym zostało wprowadzone do polskiego prawa karnego Ustawą z 16 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw³.

---

* Katedra Prawa Karnego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Opolskiego, e-mail: shoc@op.pl

¹ M. Filar, *Terroryzm – problemy definicyjne oraz regulacje prawne w polskim prawie karnym w świetle prawa międzynarodowego i porównawczego*, [w:] *Terroryzm. Materiały z sesji naukowej. Toruń 11 kwietnia 2002 roku*, red. V. Kwiatkowska-Darul, Toruń 2002, s. 27; L. Gardocki, *Terroryzm wymusza zmianę przepisów*, „Rzeczpospolita” 2001 z 26 XI.

² S. Hoc, *O penalizacji przestępstw o charakterze terrorystycznym*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2004, nr 4, s. 3 i n.

³ Dz.U. Nr 93, poz. 889. Por. także np.: K. Wiak, *Harmonizacja prawa karnego państw Unii Europejskiej w zakresie zwalczania terroryzmu*, [w:] *Abiit, non obiit. Księga poświęcona pamięci księdza profesora Antoniego Kościa SVD*, red. A. Dębiński, P. Stanisławski, T. Barankiewicz, J. Potrzebszczak, W.S. Szaszewski, A. Szarek-Zwijacz, M. Wójcik, Lublin 2013; T. Gulla, *Zamach stanu jako przestępstwo o charakterze terrorystycznym*, Gdańsk 2012, niepublikowana rozprawa doktorska; P. Chomentowski, *Polski system antyterrorystyczny. Prawno-organizacyjne kierunki ewolucji*, Warszawa 2014; T. Przesławski, *Cel w konstrukcji przestępstwa terrorystycznego*, „Prokuratura i Prawo” 2009, nr 5; S. Pikulski, *Wpływ prawa europejskiego na unormowania przestępstwa o charakterze terrorystycznym w Polsce*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2010, nr 8; C. Sońta, *Przestępstwo o charakterze terrorystycznym w prawie polskim*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2005, nr 4; K. Lewandowski, *Przepisy kodeksu karnego z 1997 roku dotyczące przestępstw o charakterze terrorystycznym*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2009, nr 3.

Według art. 115 § 20 k.k. przestępstwem o charakterze terrorystycznym jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 5 lat, popełniony w celu:

- 1) poważnego zastraszenia wielu osób,
- 2) zmuszenia organu władzy publicznej Rzeczypospolitej Polskiej lub innego państwa albo organu organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności,
- 3) wywołania poważnych zakłóceń w ustroju lub gospodarce Rzeczypospolitej Polskiej, innego państwa lub organizacji międzynarodowej
– a także groźba popełnienia takiego czynu.

W polskim systemie prawnym nie istnieje jeden akt prawny, który kompleksowo regulowałby problematykę przeciwdziałania, zwalczania i reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym oraz usuwania skutków ataku. Podstawowe regulacje w tym zakresie to:

- Kodeks karny z 1997 r.,
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym⁴, która określa oceny właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego oraz ich zadania i zasady działania w tej dziedzinie, a także definiuje m.in. pojęcie zdarzenia o charakterze terrorystycznym,
- Ustawa z dnia 16 lipca 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowania terroryzmu⁵, która określa zasady oraz tryb przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu,
- Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary⁶, art. 16 ust. 1 pkt 9.

Problematyka reagowania na zagrożenia o charakterze terrorystycznym ujęta jest również w regulacjach dotyczących stanów nadzwyczajnych – Ustawie z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym⁷ oraz Ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej⁸. Wyrażane są poglądy, że istnienie ustawy antyterrorystycznej jest niezbędne⁹, jest to stanowisko kontrowersyjne.

O przestępstwie o charakterze terrorystycznym mowa jest w siedmiu przepisach k.k. Zgodnie z art. 65 § 1 k.k. wobec sprawcy takiego przestępstwa stosuje się specyficzne regulacje dotyczące wymiaru kary, środków karnych oraz środków związanych z poddaniem próbie, przewidziane w razie recydywy szczególnej wielokrotnej (art. 64 § 2 k.k.). Terrorystyczny charakter przestępstwa jest przesłanką stosowania polskiej ustawy karnej do cudzoziemca, który popełnił je za granicą (art. 110 § 1 k.k.), i występuje jako znamię pięciu typów

---

⁴ Dz.U. z 2013 r., poz. 1166.

⁵ Dz.U. z 2014 r., poz. 455.

⁶ Dz.U. Nr 197, poz. 1661 ze zm.

⁷ Dz.U. z 2014 r., poz. 1191 ze zm.

⁸ Dz.U. Nr 156, poz. 1301 ze zm.

⁹ L.K. Paprzycki, [w:] *Terroryzm. Materia ustawowa?*, red. K. Indecki, P. Potejko, Warszawa 2009, s. 6.

czynów zabronionych: art. 165a – sfinansowanie przestępstwa o charakterze terrorystycznym, przepis tego artykułu został dodany ustawą z dnia 25 czerwca 2009 r.¹⁰, który wszedł w życie 22 października 2009 r.; art. 240 § 1 – niezawiadomienie o przestępstwie o charakterze terrorystycznym, obowiązek denuncjacji tego rodzaju przestępstw został wprowadzony Ustawą z 20 maja 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy o Policji, ustawy – przepisy wprowadzające Kodeks karny oraz ustawy – Kodeks postępowania karnego¹¹; art. 255a k.k. – rozpowszechnianie treści mogących ułatwić popełnienie przestępstwa, przestępstwo to zostało wprowadzone 14 listopada 2011 r. Ustawą z 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary¹². Jest to wprowadzenie do polskiego porządku prawnego postanowień Decyzji ramowej Rady 2008/919/WSiSW z 28 listopada 2008 r. zmieniającej Decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW w sprawie zwalczania terroryzmu¹³. Zobowiązała ona państwa członkowskie do kryminalizacji publicznego nawoływania do popełnienia przestępstwa terrorystycznego, rekrutacji na potrzeby terroryzmu oraz szkolenia na potrzeby terroryzmu. O ile większość tak opisanych zachowań wypełniała znamiona przepisów k.k. (w szczególności art. 255 czy 258), to dostrzeżono potrzebę penalizacji czynów polegających na rozpowszechnianiu treści mogących ułatwić popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym, gdy działanie sprawcy nie jest skierowane na konkretną osobę lub grupę osób, art. 258 § 2 i 4 – popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym, odmianą grupy lub związku przestępczego jest mający na celu popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym, wyodrębnianie typu kwalifikowanego nastąpiło z uwagi na szczególne niebezpieczeństwo związane z przestępstwami terrorystycznymi.

2. Regulacje prawnomiędzynarodowe w zakresie finansowania terroryzmu

K. Wiak¹⁴ trafnie zauważa, że problematyka przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu od lat budzi żywe zainteresowanie doktryny prawa karnego oraz stanowi przedmiot normatywnych rozstrzygnięć podejmowanych przez organizacje międzynarodowe i ustawodawców krajowych. Kwestia ta pojawia się w pracach ONZ, UE i Rady Europy.

Warto zwrócić uwagę na Międzynarodową konwencję o zwalczaniu finansowania terroryzmu, przyjętą 9 grudnia 1999 r. w Nowym Jorku¹⁵. Według art. 2

---

¹⁰ Dz.U. Nr 166, poz. 1317.

¹¹ Dz.U. Nr 98, poz. 626.

¹² Dz.U. Nr 19, poz. 1135.

¹³ Dz.Urz. UE L 330, s. 21.

¹⁴ K. Wiak, *Kryminalizacja finansowania terroryzmu w polskim prawie karnym*, „Palestra” 2010, nr 7–8, s. 57.

¹⁵ Dz.U. z 2004 r. Nr 263, poz. 2620.

ust. 1 tej konwencji: „Przestępstwo w rozumieniu niniejszej konwencji popełnia ten, kto jakimikolwiek środkami, bezpośrednio lub pośrednio, bezprawnie i umyślnie udostępnia lub gromadzi fundusze z zamiarem ich wykorzystania, lub też mając świadomość, że zostaną one wykorzystane, w całości lub w części, do dokonania:

a) czynu stanowiącego przestępstwo określone definicją zawartą w jednym z traktatów wymienionych w aneksie,

b) czynu mającego spowodować śmierć lub ciężki uszczerbek na zdrowiu osoby cywilnej lub innej osoby nieuczestniczącej aktywnie w działaniach wojennych w sytuacji konfliktu zbrojnego, jeśli celem takiego czynu, wynikającym bądź z jego charakteru, bądź z kontekstu, w jakim jest popełniony, jest zastraszanie ludności albo skłonienie rządu lub organizacji międzynarodowej do dokonania lub do zaniechania określonej czynności”.

Akty prawne UE odnoszące się m.in. do finansowania terroryzmu są następujące:

– Decyzja ramowa Rady 2002/475/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu¹⁶, weszła w życie w dniu 22 czerwca 2002 r.,

– Decyzja ramowa Rady 2008/919/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r.¹⁷ zmieniająca Decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW z 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu, weszła w życie z dniem opublikowania,

– Decyzja Rady 2005/996/WSiSW z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wymiany informacji i współpracy dotyczącej przestępstw terrorystycznych¹⁸, weszła w życie 30 września 2005 r.

– Dyrektywa 2005/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie przeciwdziałania korzystaniu z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu¹⁹, weszła w życie 15 grudnia 2005 r., z terminem implementacji w dniu 15 grudnia 2007 r.

Z art. 1 ust. 1 wynika obowiązek państw członkowskich do zapewnienia, że pranie pieniędzy i finansowanie terroryzmu jest zabronione, a w art. 1 ust. 2 dyrektywy znalazła się definicja prania pieniędzy. Natomiast według art. 1 ust. 4 finansowanie terroryzmu oznacza bezpośrednio lub pośrednio dostarczanie lub gromadzenie funduszy wszelkimi sposobami, z zamiarem ich użycia lub ze świadomością, że mają zostać użyte, w całości lub w części, w celu popełnienia któregośkolwiek z przestępstw określonych w art. 1–4 Decyzji ramowej Rady 2002/475/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu²⁰.

Według art. 1 ust. 5 świadomość, zamiar lub cel stanowiące znamiona działań określonych w ust. 2 i 4 mogą zostać ustalone na podstawie obiektywnych okoliczności faktycznych. W celu zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać w mocy bardziej rygorystyczne przepisy w dziedzinie objętej dyrektywą (art. 5 dyrektywy).

¹⁶ Dz.Urz. UE L 164 z 22.06.2002 r., s. 5.

¹⁷ Dz.Urz. UE L 330 z 9.12.2008 r., s. 21.

¹⁸ Dz.Urz. UE L 253 z 29.09.2005 r., s. 22.

¹⁹ Dz.Urz. UE L 309 z 25.11.2005 r. z późn. zm., s. 15.

²⁰ Dz.Urz. UE L 164 z 22.06.2002 r., s. 3.

Komisja co najmniej co trzy lata sporządza sprawozdanie dotyczące wykonania dyrektywy i przedstawia je Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. Komisja jest wspomagana przez Komitet ds. Zapobiegania Praniu Pieniędzy i Finansowaniu Terroryzmu. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinach objętych dyrektywą.

Należy odnieść się także do aktów prawnych Rady Europy. Konwencja Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstw oraz o finansowaniu terroryzmu z dnia 16 maja 2005 r.²¹ w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 1 maja 2008 r.

Według art. 2 każda strona przyjmie środki ustawodawcze i inne, konieczne dla umożliwienia jej stosowania postanowień zawartych w rozdziałach III, IV i V niniejszej Konwencji do finansowania terroryzmu. W szczególności każda strona zapewni, że jest zdolna do poszukiwania, śledzenia, identyfikacji, zamrażania, zajmowania i konfiskowania mienia, pochodzącego z legalnego bądź nielegalnego źródła, użytego lub przeznaczonego w jakikolwiek sposób, w całości lub w części, do finansowania terroryzmu, lub dochodów z tego przestępstwa, oraz do współpracy w tym celu w możliwie najszerszym zakresie.

Według art. 1 pkt h – finansowanie terroryzmu oznacza czynności, o których mowa w art. 2 Międzynarodowej konwencji o zwalczaniu finansowania terroryzmu z 9 grudnia 1999 r.

Z art. 9 wynika, że państwa będące sygnatariuszami konwencji mają bezwzględny obowiązek wprowadzenia kryminalizacji prania pieniędzy pochodzących z przestępstw wymienionych w załączniku, są to m.in. terroryzm włącznie z jego finansowaniem.

Konwencja Rady Europy o zapobieganiu terroryzmowi z dnia 16 maja 2005 r.²² w stosunku do Polski weszła w życie w dniu 5 września 2008 r.

Warto zwrócić uwagę na Komitet Ekspertów ds. Oceny Systemów Zwalczania Procederu Prania Pieniędzy i Finansowania Terroryzmu (*Committee of Experts on the Evaluation of Anti-Money Laundering Measures and the Financing of Terrorism – MONEYVAL*). Komitet zajmuje się badaniem zgodności prawodawstwa krajowego z międzynarodowymi standardami w zakresie zwalczania prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, a także formułowaniem zaleceń dla poszczególnych krajów dotyczących pożądanych zmian legislacyjnych prowadzących do osiągnięcia zgodności ich wewnętrznych systemów prawnych z międzynarodowymi standardami i wymogami²³. W 2012 r. miała miejsce misja ekspertów komitetu w Polsce w ramach 4. rundy ewaluacyjnej, zakończona wydaniem rekomendacji wobec Polski.

Zauważa się²⁴, że praktyka wskazuje na dwa podstawowe trendy w zakresie finansowania współczesnego terroryzmu, jego związku z zorganizowaną prze-

²¹ Dz.U. z 2008 r. Nr 165, poz. 1028.

²² Dz.U. z 2008 r. Nr 161, poz. 998.

²³ Por. szerzej W. Filipkowski, *Zwalczanie przestępczości zorganizowanej w aspekcie finansowym*, Kraków 2004, s. 380–382.

²⁴ I. Resztak, *Konwencje Rady Europy o przeciwdziałaniu zjawisku terroryzmu*, „Prokuratura i Prawo” 2012, nr 10, s. 121.

stępczością i procesem prania brudnych pieniędzy oraz finansowania terroryzmu ze źródeł legalnych. Wyrazem tego kierunku myślenia jest m.in. Konwencja o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa podpisana w Strasburgu w dniu 8 listopada 1990 r. (Dz.U z 2003 r. Nr 46, poz. 394).

Krajem przodującym w UE, gdy chodzi o zapobieganie praniu brudnych pieniędzy, jak też w kwestii zwalczania finansowania działalności terrorystycznej, jest Wielka Brytania. Według utworzonej instytucji *Serious Organised Crime Agency* (SOCA) w około 30% ujawnionych przypadków proceder ten służył finansowaniu terroryzmu. Podkreśla się, że środki pieniężne pochodzące ze źródeł przestępczych to tylko część finansów, jakimi rozporządzają grupy i organizacje terrorystyczne na całym świecie. Istotny jest bowiem odsetek środków ze źródeł legalnych, dobrowolnych wpłat poszczególnych osób czy dotacji przekazywanych formalnie na cele charytatywne. Dlatego kwestią kluczową – jak się akcentuje w dyskusjach – jest szczegółowa analiza statutów organizacji pożytku publicznego, a także badanie ich działalności finansowej pod kątem możliwych powiązań z grupami terrorystycznymi²⁵

3. Artykuł 165a k.k. – istota finansowania terroryzmu

Artykuł 165a k.k. został wprowadzony do kodeksu karnego Ustawą z dnia 25 czerwca 2009 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu terroryzmu oraz o zmianie niektórych innych ustaw²⁶, która weszła w życie 22 października 2009 r.

Podstawą wprowadzenia tej regulacji była m.in. Międzynarodowa Konwencja z dnia 9 grudnia 1999 r. o zwalczaniu finansowania terroryzmu, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ rezolucją nr 54/109, podpisana przez RP w dniu 4 października 2001 r., która w stosunku do Polski weszła w życie 26 października 2003 r.²⁷

Zdaniem A. Golonki²⁸ sposób opisu znamion typu czynu zawartego w art. 165a k.k. nie jest najtrafniejszy. Proponuje rozważenie takiego ujęcia finansowania terroryzmu, w którym, pozostając w konwencji narzuconej przez ustawodawcę i odwołującej się do „przestępstwa o charakterze terrorystycznym”, odpowiedzialność karną ponosiłby ten, „Kto środki płatnicze, instrumenty finansowe, papiery wartościowe, wartości dewizowe, prawa majątkowe lub inne

---

²⁵ W. Spirydowicz, *Polityka unijna w dziedzinie zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu*, „Państwo i Prawo” 2010, nr 6, s. 121.

²⁶ Dz.U. Nr 166, poz. 1317, art. 165a k.k.: „Kto gromadzi, przekazuje lub oferuje środki płatnicze, instrumenty finansowe, papiery wartościowe, wartości dewizowe, prawa majątkowe lub inne mienie ruchome lub nieruchomości w celu sfinansowania przestępstwa o charakterze terrorystycznym, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12”.

²⁷ Dz.U. z 2004 r. Nr 265, poz. 2620.

²⁸ A. Golonka, *Polskie rozwiązania prawne w zakresie przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu*, „Prokuratura i Prawo” 2013, nr 3, s. 101.

rzeczy ruchome lub nieruchomości gromadzi, przekazuje, oferuje lub podejmuje inne czynności prowadzące do ich wykorzystania do popełnienia przestępstwa o charakterze terrorystycznym”. Uważa ona, że dopuszczenie się wspomnianych czynności sprawczych, poszerzonych o uwzględnienie w nich także wykorzystania „w inny sposób” środków płatniczych, z zamiarem ich użycia do popełnienia przestępstwa o charakterze terrorystycznym pomimo pozbawienia przestępstwa finansowania terroryzmu charakteru kierunkowego, wydaje się wystarczające dla oddania istoty tego uregulowania.

Zdaniem Wiaka wprowadzenie do k.k. nowego typu rodzajowego przestępstwa w art. 165a k.k. należy ocenić pozytywnie, co jest zgodne ze standardami międzynarodowymi²⁹ – pogląd ten należy podzielić. Autor zauważa, że „współcześnie dostrzega się bowiem konieczność zwalczania nie tylko «właściwych» przestępstw o charakterze terrorystycznym, ale także coraz częściej kładzie się nacisk na zapobieganie czynom popełnianym na «przedpolu» terroryzmu, czyli stwarzającym warunki dla prowadzenia działalności terrorystycznej oraz ułatwiającym realizację zamachów. Obok materialnego i logistycznego wspierania organizacji terrorystycznych w kręgu tej problematyki znajdują się m.in. obrót bronią i materiałami wybuchowymi, nielegalne przekraczanie granicy, fałszowanie dokumentów i nawoływanie do przemocy”³⁰.

Wiak³¹ sądzi, że dobrem chronionym przestępstwa z art. 165a k.k. jest bezpieczeństwo powszechne, zagrożone terroryzmem, a dokładniej – możliwością zrealizowania czynu zabronionego zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 5 lat, w jednym z celów określonych w art. 125 § 20 k.k. Autor ten podkreśla, że gromadzenie wartości majątkowych wymienione w art. 165a k.k. może przybierać różne formy, m.in. uzyskiwanie dochodów z prowadzonej legalnej działalności, korzyści pochodzących z popełnianych przestępstw (np. rozbójniczych, narkotykowych) czy zbiórki tzw. podatku rewolucyjnego. Procederem tym zajmować się może zarówno osoba zamierzająca popełnić przestępstwo o charakterze terrorystycznym, członek ugrupowania terrorystycznego, jak i „sympatyk” nienależący do takich struktur.

Według R.A. Stefańskiego³² gromadzenie jest z reguły procesem ciągłym, polegającym na pozyskiwaniu określonych środków, określaniu sposobów ich przechowywania, np. w sejfie, na koncie bankowym, zbieraniu i składaniu w jednym lub wielu miejscach, odkładaniu najczęściej przez dłuższy czas.

Wiak³³ zauważa, że gromadzeniem może zajmować się zarówno członek ugrupowania terrorystycznego lub inna osoba zamierzająca popełnić przestępstwo o charakterze terrorystycznym, jak i „sympatyk” nienależący do takich struktur ani nieuczestniczący w dalszych działaniach prowadzących do jego realizacji. W pierwszym przypadku – zdaniem autora – czyn sprawy w istocie stanowi *sui generis* przygotowanie, a w drugim – *sui generis* pomocnictwo

²⁹ K. Wiak, *op. cit.*, s. 65.

³⁰ *Ibidem*, s. 57–58.

³¹ K. Wiak, *Prawnokarne środki przeciwdziałania terroryzmowi*, Lublin 2009, s. 282–283.

³² R.A. Stefański, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. Filar, Warszawa 2014, s. 906.

³³ K. Wiak, *Kryminalizacja...*, s. 62.

do przestępstwa o znamionach opisanych w art. 115 § 20 k.k. Autor postuluje przy tym, aby wykładnia pojęcia „przekazuje” była prowadzona w szczególności z uwzględnieniem znamion przestępstwa prania brudnych pieniędzy (art. 299 k.k.)³⁴.

Stefański³⁵ uważa, że przekazywanie oznacza spowodowanie zmiany właściciela albo dysponenta środków, może być realizowane w różnych formach, np. przez wysłanie, wręczenie, przelanie na konto. Natomiast oferowaniem zdaniem tego autora³⁶ jest proponowanie odpłatnego lub nieodpłatnego przekazania środków w dowolnej formie i w dowolny sposób skierowane do zindywidualizowanej osoby lub osób bądź też do nieoznaczonego adresata, może być wyrażone formalnie, zwykle przedstawione na piśmie, a także ustnie. Zauważa przy tym, że wyliczenie przedmiotów czynności sprawczej nie jest wyczerpujące (*numerus clausus*), ale jest ono na tyle pełne, że nie pomija żadnego ze środków, które mogłyby być wykorzystane do finansowania terroryzmu.

D. Gruszecka³⁷ podkreśla, że przestępstwo z art. 165a k.k. stanowi przejaw kryminalizacji na bardzo dalekim przedpolu ochrony dóbr prawnych. Od strony konstrukcyjnej dochodzi tu do przeobrażenia w przestępstwo *sui generis* zachowań o charakterze jedynie przygotowawczym lub też wypełniających ramy pomocnictwa. Chodzi więc – jak podkreśla Gruszecka – o penalizację na etapie samego stwarzania „klimatu” sprzyjającego czynom terrorystycznym.

Czyn zabroniony określony w art. 165a k.k. jest typowym bezskutkowym przestępstwem z abstrakcyjnego narażenia dobra prawnego na niebezpieczeństwo. Dla poniesienia odpowiedzialności karnej nie jest zatem wymagane stworzenie żadnego realnego zagrożenia, w szczególności popełnienie finalnego przestępstwa, które zostało zrealizowane dzięki finansowemu wsparciu³⁸.

Wiak³⁹ zauważa, że przestępstwo z art. 165a k.k. jest dokonane wraz z ukończeniem realizacji znamion strony przedmiotowej charakteryzujących zachowanie sprawcze. Nie jest natomiast konieczne wystąpienie skutku w postaci popełnienia (w jakiegokolwiek formie stadialnej) przestępstwa o charakterze terrorystycznym, gdyż jego wyobrażenie wyłącznie dookreśla treść zamiaru sprawcy. Sprawca ponosi odpowiedzialność, nawet gdy żadne dalsze przestępstwo nie było planowane, a on został wprowadzony w błąd, podobnie jak w sytuacji, gdy osoba, która weszła w posiadanie tych środków, wykorzystwała je niezgodnie z przeznaczeniem, np. dla celów osobistych.

Wiak⁴⁰ podkreśla, że teza o istnieniu zależności między stopniem zagrożenia ze strony ugrupowań terrorystycznych a środkami finansowymi znajdującymi się w ich dyspozycji spotyka się z powszechną aprobatą w literaturze przed-

---

³⁴ K. Wiak, *Prawnokarne...*, s. 283.

³⁵ R.A. Stefański, *op. cit.*, s. 906.

³⁶ *Ibidem*.

³⁷ D. Gruszecka, [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, red. J. Giezek, Warszawa 2014, s. 295.

³⁸ *Ibidem*, s. 299–300.

³⁹ K. Wiak, *Kryminalizacja...*, s. 64.

⁴⁰ K. Wiak, *Prawnokarne...*, s. 280.

miotu. Jego zdaniem przeciwdziałanie finansowaniu terroryzmu wiąże się zarówno z wykorzystaniem norm o charakterze administracyjnym, w tym prawa bankowego i dziedzin pokrewnych, jak też środków prawnokarnych.

Trafnie przyjmuje się⁴¹, że sprawcą przestępstwa z art. 165a k.k. może być każdy człowiek, w tym również osoba współdziałająca w kolejnych fazach realizacji przestępstwa o charakterze terrorystycznym.

Jeżeli chodzi o stronę podmiotową, to do nowelizacji art. 165a k.k. w 2015 r. aktualne są poglądy, że dla odpowiedzialności karnej na podstawie art. 165a k.k. konieczne jest, aby zachowanie sprawcy podjęte zostało w celu sfinansowania przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Należy zatem wykazać, że gromadzenie, przekazywanie lub oferowanie wartości majątkowych ukierunkowane było na opłacenie, pokrycie kosztów związanych z realizacją przestępstwa spełniającego warunki art. 115 § 20 k.k. Wymagany jest przy tym zamiar bezpośredni o szczególnym zabarwieniu *dolus directus coloratus*⁴².

Zdaniem Wiaka⁴³ dla bytu przestępstwa z art. 165a k.k. nie wystarczy samo przewidywanie, że gromadzone lub przekazywane wartości majątkowe mogą zostać wykorzystane do przeprowadzenia zamachu terrorystycznego, i godzenie się na to. Sprawcy tego czynu zabronionego należy udowodnić, iż działał on w celu sfinansowania przestępstwa o charakterze terrorystycznym.

Wiak⁴⁴ trafnie zauważa, że kierunkowy charakter przestępstwa nie w pełni realizuje międzynarodowe zobowiązania Polski i obecne brzmienie przepisu należałoby zastąpić wyrażeniem „w zamiarze”.

Zgodzić się należy z poglądem Stefańskiego⁴⁵, że zachowania określone w stronie przedmiotowej art. 165a k.k. są *de facto* czynnościami przygotowawczymi do przestępstwa terrorystycznego i jako takie są penalizowane.

Sankcja karna (od 2 do 12 lat) jest zbyt surowa, spotkała się ona z krytyką na etapie prac legislacyjnych w kontekście zagrożeń ustawowych przewidzianych w art. 128 § 2 i art. 258 k.k.⁴⁶

Rząd zaproponował m.in. nowelizację art. 165a k.k. (druk nr 3659). Pierwsze czytanie projektu odbyło się 23 lipca 2015 r. Według M. Zbrojewskiej: „W zakresie prawa Rady Europy projekt nowelizuje przepisy kodeksu karnego, przewiduje karalność finansowania terroryzmu i prania brudnych pieniędzy. Potrzeba tych zmian wynika z konieczności implementacji niektórych zaleceń Moneyval, komitetu ekspertów działającego przy Radzie Europy, którego zadaniem jest ewaluacja przepisów i środków podejmowanych przez państwa zgod-

⁴¹ K. Wiak, *Kryminalizacja...*, s. 61.

⁴² K. Wiak, *Prawnokarne...*, s. 285; R.A. Stefański, *op. cit.*, s. 912.

⁴³ K. Wiak, *Kryminalizacja...*, s. 65.

⁴⁴ *Ibidem*, s. 64.

⁴⁵ R.A. Stefański, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Warszawa 2015, s. 1010.

⁴⁶ W. Wróbel, *Opinia prawna o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1394) z 28 I 2009 r.*, [w:] *Zmiany w kodyfikacjach Druki Sejmowe 1394, 1289, 1276, 7553, 60*, „Biuro Analiz Sejmowych” 2009, nr 2, s. 133.

nie z wymogami Konwencji o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu. Jedną z rekomendacji komitetu dotyczy art. 165a kodeksu karnego przewidującego odpowiedzialność karną za czyn finansowania terroryzmu. Komitet zalecił pozbawienie przestępstwa finansowania terroryzmu charakteru kierunkowego oraz penalizację przekazania środków organizacji terrorystycznej lub terroryście w jakimkolwiek celu. W ocenie rządu zalecenie to jest zasadne. W obecnym stanie prawnym karze podlega jedynie osoba, która gromadzi, przekazuje lub oferuje pieniądze lub inne dobra w celu sfinansowania przestępstwa o charakterze terrorystycznym. Konieczne jest zatem wykazanie sprawcy zamiaru bezpośredniego o charakterze kierunkowym. Bezkarne pozostają natomiast przypadki finansowania organizacji, o których wiadomo, że zajmują się działalnością terrorystyczną, np. jeżeli osoba przekazująca środki zakłada, że zostaną przeznaczone na inną działalność⁴⁷. Natomiast charakter takiej organizacji i brak przejrzystości finansowej umożliwiają łatwe sprzeniewierzenie środków przeznaczonych na jej legalną działalność i wykorzystanie ich w innym celu niż zakładany przez darczyńcę.

Projekt został skierowany do Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka, która przedłożyła sprawozdanie w druku nr 3787 z dnia 4 sierpnia 2015 r. Sejm w dniu 9 października 2015 r. uchwalił Ustawę o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw⁴⁸. Artykuł 165a k.k. otrzymuje brzmienie: „Kto gromadzi, przekazuje lub oferuje środki płatnicze, instrumenty finansowe, papiery wartościowe, wartości dewizowe, prawa majątkowe lub inne mienie ruchome lub nieruchomości w zamiarze sfinansowania przestępstwa o charakterze terrorystycznym albo udostępnienia ich zorganizowanej grupie lub związkowi mającym na celu popełnienie takiego przestępstwa lub osobie biorącej udział w takiej grupie lub związku, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12”.

A. Sakowicz⁴⁹ za trafne uznaje poszerzenie strony podmiotowej przestępstwa finansowania terroryzmu z art. 165a k.k. poprzez usunięcie zamiaru kierunkowego („w celu”), a przez to umożliwienie penalizacji przekazania środków organizacji terrorystycznej lub członkowi takiej organizacji bez konieczności każdorazowego wykazania bezpośredniego zamiaru wykorzystania przekazywanych wartości majątkowych na określony cel terrorystyczny. Autor podkreśla, że przepis art. 165a k.k. nie obejmuje finansowania organizacji, o której wiadomo, że zajmuje się działalnością terrorystyczną, np. jeżeli osoba przekazująca środki zakłada, że przeznaczone one zostaną na inną działalność. Dlatego też – jego zdaniem – słusznie wskazuje projektodawca, że charakter takiej organizacji i brak przejrzystości finansowej umożliwiają jednak łatwe sprzeniewierzenie środków przeznaczonych na jej legalną działalność i wykorzystanie

⁴⁷ Sprawozdanie stenograficzne z 97. posiedzenia Sejmu w dniu 23 lipca 2015 r., s. 389.

⁴⁸ Dz.U., poz. 1855.

⁴⁹ Opinia prawna na temat projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 3659) z dnia 31 lipca 2015 r. Biura Analiz Sejmowych (A. Sakowicz).

ich w innym celu niż zakładany przez darczyńcę. Autor zauważa przy tym, że według rekomendacji komitetu Moneyval Rady Europy finansowanie terroryzmu to nie tylko przekazywanie środków w celu popełnienia przestępstwa o charakterze terrorystycznym, ale również przekazanie środków organizacji terrorystycznej lub terroryście w jakimkolwiek celu. W projekcie odstąpiono od zamiaru kierunkowego i dopuszczono jego dokonanie także w zamiarze ewentualnym oraz kryminalizację przekazania środków organizacji terrorystycznej lub członkowi takiej organizacji w jakimkolwiek celu. Upodobni to – zdaniem Sakowicza – projektowany przepis do konstrukcji zastosowanej w wypadku przestępczego nawoływania do popełnienia przestępstwa terrorystycznego, przewidzianego w art. 255a k.k., przyczyniając się do wzrostu skuteczności działań zapobiegających terroryzmowi.

Należy zauważyć, że podobne stanowisko do rekomendacji Moneyval Rady Europy zajął Trybunał Sprawiedliwości UE w wyroku z 29 czerwca 2010 r. w sprawie C-550/09 przeciwko E i F., wydanym na gruncie rozporządzenia Rady /WE/2580/2001 z dnia 27 grudnia 2001 r. w sprawie szczególnych środków restrykcyjnych skierowanych przeciwko niektórym osobom i podmiotom mających na celu zwalczanie terroryzmu⁵⁰. Trybunał stwierdził, że: „Fundusze udostępnione organizacji terrorystycznej same w sobie niosą ryzyko sprzeniewierzenia celem wspierania takiej działalności [...]. Takie udostępnienie jest zatem objęte zakazem [...] i podlega sankcjom karnym przewidzianym przez właściwe prawo krajowe, niezależnie od dowodu, czy rzeczony fundusze zostały skutecznie wykorzystane przez omawianą organizację na działalność tego typu (terrorystyczna)” – pkt 77.

4. Niektóre problemy zapobiegania i zwalczania finansowania terroryzmu

Ustawa z dnia 16 listopada 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu określa zasady oraz tryb przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu⁵¹. Zadania Generalnego Inspektora Informacji Finansowej zostały określone w art. 4 ust. 1 ustawy jako uzyskiwanie, gromadzenie i analizowanie informacji w trybie określonym w ustawie oraz podejmowanie działań w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, a w szczególności:

- badanie przebiegu transakcji, co do których Generalny Inspektor powziął uzasadnione podejrzenie,
- przeprowadzenie procedury wstrzymania transakcji lub blokady rachunku,
- rozstrzyganie w przedmiocie zwolnienia zamrożenia wartości majątkowych,
- udostępnianie i żądanie przekazania informacji o transakcjach,

⁵⁰ Dz.Urz. UE L 344 z 28.12.2001 z późn. zm., s. 70.

⁵¹ Dz.U. z 2014 r., poz. 455.

- przekazywanie uprawnionym organom dokumentów uzasadniających podejrzenie popełnienia przestępstwa,
- inicjowanie i podejmowanie innych działań w celu przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, w tym szkolenie pracowników instytucji obowiązanych w zakresie zadań nałożonych na te instytucje,
- sprawowanie kontroli przestrzegania przepisów dotyczących przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
- współpraca z zagranicznymi instytucjami i międzynarodowymi organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem praniu pieniędzy lub finansowaniu terroryzmu,
- nakładanie kar pieniężnych, o których mowa w ustawie.

Obowiązek nałożony na Generalnego Inspektora stanowi przedstawianie Prezesowi Rady Ministrów rocznego sprawozdania ze swojej działalności w ciągu 3 miesięcy od zakończenia roku, za który składane jest sprawozdanie. Sprawozdanie to zawiera w szczególności liczbę zgłoszonych przez instytucje obowiązane transakcji, opis działań podjętych w odpowiedzi na te zgłoszenia oraz liczbę spraw, w których przeprowadzono postępowanie, liczbę osób, którym przedstawiono zarzut popełnienia przestępstwa z art. 165a k.k. lub art. 299 k.k., oraz określenie wartości majątkowych, w stosunku do których dokonano zamrożenia, blokady i wstrzymania transakcji lub orzeczono zajęcie, zabezpieczenie majątkowe lub przepadek.

Do ważnych zadań GIIF należy prowadzenie współpracy z jednostkami analityki finansowej (*Financial Intelligence Unit*) innych państw.

Współpracę pomiędzy FIU reguluje Decyzja Rady 2000/642/WSiSW z dnia 17 października 2000 r. w sprawie zasad współpracy pomiędzy jednostkami analityki finansowej państw członkowskich w odniesieniu do wymiany informacji⁵², która weszła w życie 17 października 2000 r. GIIF zawarł 77 porozumień o współpracy.

Narodowy Program Antyterrorystyczny na lata 2015–2019 ustanowiony Uchwałą nr 252 Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie „Narodowego Programu Antyterrorystycznego” na lata 2015–2019⁵³ jest dokumentem o charakterze rządowym, a przewidziane w nim cele oraz służące ich realizacji priorytety przewidują wprowadzenie nowych rozwiązań prawnych i organizacyjnych na poziomie krajowym. Z programu tego wynika cel szczegółowy – poprawa zdolności do zapobiegania zagrożeniom o charakterze terrorystycznym, poprzez m.in. wdrożenie wniosków z ewaluacji Polski w zakresie zgodności polskiego systemu przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu ze standardami międzynarodowymi, w tym w szczególności w zakresie: sposobu penalizacji przestępstwa finansowania terroryzmu, zwiększenia koordynacji działań w zakresie przeciwdziałania tego rodzaju przestępczości. Podmiot wiodący programu stanowi GIIF, podmioty współpracujące: MS, PG, MSW, MSZ, KGP, ABW, CBA. Konieczność wykonania rekomendacji Moneyval dotyczącej nowe-

⁵² Dz.Urz. UE L 271 z 24.10.2000 r., s. 4.

⁵³ „Monitor Polski”, poz. 1218.

lizacji art. 165a k.k. wynika także z Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019 (priorytet 9). Według art. 5 ustawy o ABW oraz AW do zadań ABW należy rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw, m.in. terroryzmu (ust. 1 pkt 2 lit. a). Do zadań AW należy m.in. rozpoznawanie międzynarodowego terroryzmu (art. 6 ust. 1 pkt 5)⁵⁴.

ABW posiada uprawnienia do ścigania sprawców przestępstwa z art. 165a k.k. na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. a („innych przestępstw godzących w bezpieczeństwo państwa”). W projekcie ustawy o ABW (druk nr 2295 z 2014 r.) w art. 3 ust. 1 pkt 2 lit. b proponuje się dodanie: określonych w art. 165a k.k. i w projekcie ustawy o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw w art. 5 ust. 1 pkt 2 lit. b dodanie: określonych w art. 165a k.k. (druk nr 3765). Projektuje się więc wpisanie wprost do katalogu przestępstw będących w kompetencji ABW art. 165a k.k. W ABW problematyką terroryzmu zajmuje się Departament Zwalczania Terroryzmu i Zagrożeń Strategicznych i utworzone 17.09.2008 r. Centrum Antyterrorystyczne (CAT ABW).

Warto zauważyć, że ustawową delegację do prowadzenia działań w zakresie zwalczania terroryzmu posiadają oprócz ABW – AW, SKW, SWW, GIIF, SC, Policja, SG, ŻW. Podstawowym zadaniem CAT ABW jest koordynacja procesu wymiany informacji między uczestnikami systemu ochrony antyterrorystycznej, która umożliwi wdrażanie wspólnych procedur reagowania w przypadku wystąpienia zdarzenia terrorystycznego zaistniałego w kraju bądź za granicą, mającego wpływ na bezpieczeństwo RP i jej obywateli. ABW obserwuje działalność komórek wsparcia dla tzw. państwa islamskiego; zajmują się one organizowaniem środków finansowych, przygotowują miejsca odpoczynku i leczenia. W dniu 12 maja 2015 r. pod nadzorem Prokuratury Apelacyjnej w Białymstoku ABW zatrzymała trzy osoby pod zarzutem wsparcia logistycznego terroryzmu, osoby te (narodowości czecheńskiej, posiadają obywatelstwo RP) znajdują się w areszcie⁵⁵.

5. Podsumowanie

Regulacja prawna dotycząca kryminalizacji finansowania terroryzmu (art. 165a k.k.) jest niezbędnym instrumentem prawnym w kompleksie środków mających na celu przeciwdziałanie terroryzmowi i zwalczanie go. Nowelizacja art. 165a k.k. (pozbawienie przestępstwa finansowania terroryzmu charakteru kierunkowego oraz penalizacja przekazania środków organizacji terrorystycznej lub członkowi takiej organizacji w jakimkolwiek celu) zasługuje na aprobatę. Jest to rozwiązanie zgodne ze standardami międzynarodowymi. Przepis art. 165a k.k. jest podobny do konstrukcji zastosowanej w wypadku przestępczego nawoływania do popełnienia przestępstwa terrorystycznego przewidzia-

⁵⁴ Dz.U. z 2015 r., poz. 1929 ze zm.

⁵⁵ Dżihad bliżej Polski. Wywiad A. Stankiewicza z szefem ABW D. Łuczakiem, „Rzeczpospolita” 2015 z 4 IX, s. A6.

nego w art. 255a k.k., przyczyniając się do wzrostu skuteczności działań zapobiegających terroryzmowi.

Bibliografia

Akty prawne

- Decyzja ramowa Rady 2002/475/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie zwalczania terroryzmu (Dz.Urz. UE L 164 z 22.06.2002 r.).
- Decyzja ramowa Rady 2008/919/WSiSW z dnia 28 listopada 2008 r. zmieniająca decyzję ramową Rady 2002/475/WSiSW w sprawie zwalczania terroryzmu (Dz.Urz. EU L 330).
- Decyzja Rady 2000/642/WSiSW z dnia 17 października 2000 r. w sprawie zasad współpracy pomiędzy jednostkami analityki finansowej państw członkowskich w odniesieniu do wymiany informacji (Dz.Urz. UE L 271 z 24.10.2000 r.).
- Decyzja Rady 2005/996/WSiSW z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wymiany informacji i współpracy dotyczącej przestępstw terrorystycznych (Dz.Urz. UE L 253 z 29.09.2005 r.).
- Dyrektywa 2005/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie przeciwdziałania korzystania z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu (Dz.Urz. L 309 z 25.11.2005 r. z późn. zm.).
- Konwencja o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstw z dnia 8 listopada 1990 r. (Dz.U. z 2003 r. Nr 46, poz. 394).
- Konwencja Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstw oraz o finansowaniu terroryzmu z dnia 16 maja 2005 r. (Dz.U. z 2008 r. Nr 165, poz. 1028).
- Konwencja Rady Europy o zapobieganiu terroryzmowi z dnia 16 maja 2005 r. (Dz.U. z 2008 r. Nr 161, poz. 998).
- Międzynarodowa konwencja o zwalczaniu finansowania terroryzmu z 9 grudnia 1999 r. (Dz.U. z 2004 r. Nr 263, poz. 2620).
- Uchwała Rady Ministrów nr 252 z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie „Narodowego Programu Antyterrorystycznego na lata 2015–2019” („Monitor Polski”, poz. 1218).
- Ustawa z dnia 16 lipca 2000 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2014 r., poz. 455).
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym (Dz. U. z 2014 r., poz. 1191 ze zm.).
- Ustawa z dnia 24 maja 2002 r. o ABW oraz AW (Dz.U. z 2015 r., poz. 1929 ze zm.).
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz.U. z 2013 r., poz. 1166).
- Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. Nr 197, poz. 1661 ze zm.).
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 156, poz. 1301 ze zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 ze zm.).

Opracowania

- Chomentowski P., *Polski system antyterrorystyczny. Prawno-organizacyjne kierunki ewolucji*, Warszawa 2014.
- Dzihad bliżej Polski. Wywiad A. Stankiewicza z szefem ABW D. Łuczakiem*, „Rzeczpospolita” 2015 z 4 IX.
- Filar M., *Terroryzm – problemy definicyjne oraz regulacje prawne w polskim prawie karnym w świetle prawa międzynarodowego i porównawczego*, [w:] *Terroryzm. Materiały z sesji naukowej. Toruń 11 kwietnia 2002 roku*, red. V. Kwiatkowska-Darul, Toruń 2002.
- Filipkowski W., *Zwalczanie przestępczości zorganizowanej w aspekcie finansowym*, Kraków 2004.
- Gardocki L., *Terroryzm wymusza zmianę przepisów*, „Rzeczpospolita” 2001 z 26 XI.
- Golonka A., *Polskie rozwiązania prawne w zakresie przeciwdziałania finansowaniu terroryzmu*, „Prokuratura i Prawo” 2013, nr 3.

- Gruszecka D., [w:] *Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz*, red. J. Giezek, Warszawa 2014.
- Gulla T., *Zamach stanu jako przestępstwo o charakterze terrorystycznym*, Gdańsk 2012, niepublikowana rozprawa doktorska.
- Hoc S., *O penalizacji przestępstw o charakterze terrorystycznym*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2004, nr 4.
- Lewandowski K., *Przepisy kodeksu karnego z 1997 roku dotyczące przestępstw o charakterze terrorystycznym*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2009, nr 3.
- Paprzycki L.K., [w:] *Terroryzm. Materia ustawowa?*, red. K. Indeck, P. Potejko, Warszawa 2009.
- Pikulski S., *Wpływ prawa europejskiego na unormowania przestępstwa o charakterze terrorystycznym w Polsce*, „Białostockie Studia Prawnicze” 2010, nr 8.
- Przesławski T., *Cel w konstrukcji przestępstwa terrorystycznego*, „Prokuratura i Prawo” 2009, nr 5.
- Reształ I., *Konwencje Rady Europy o przeciwdziałaniu zjawisku terroryzmu*, „Prokuratura i Prawo” 2012, nr 10.
- Sońta C., *Przestępstwo o charakterze terrorystycznym w prawie polskim*, „Wojskowy Przegląd Prawniczy” 2005, nr 4.
- Spirydowicz W., *Polityka unijna w dziedzinie zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu*, „Państwo i Prawo” 2010, nr 6.
- Stefański R.A., [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. M. Filar, Warszawa 2014.
- Stefański R.A., [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. R.A. Stefański, Warszawa 2015.
- Wiak K., *Harmonizacja prawa karnego państw Unii Europejskiej w zakresie zwalczania terroryzmu*, [w:] *Abiit, non obiit. Księga poświęcona pamięci księdza profesora Antoniego Kościa SVD*, red. A. Dębiński, P. Stanisławski, T. Barankiewicz, J. Potrzebny, W.S. Szaszewski, A. Szarek-Zwijacz, M. Wójcik, Lublin 2013.
- Wiak K., *Kryminalizacja finansowania terroryzmu w polskim prawie karnym*, „Palestra” 2010, nr 7–8.
- Wiak K., *Prawnokarne środki przeciwdziałania terroryzmowi*, Lublin 2009.
- Wróbel W., *Opinia prawna o rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks karny skarbowy oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1394) z 28 I 2009 r.*, [w:] *Zmiany w kodyfikacjach Druki Sejmowe 1394, 1289, 1276, 7553, 60*, „Biuro Analiz Sejmowych” 2009, nr 2.

CRIMINALIZING FINANCING OF TERRORISM

Abstract: The article provides insights into terrorism financing considered in light of international regulations (UN, EU Commission, Council of Europe). It refers to elements of financial crime, as defined in Article 165a of the Polish Criminal Code, and the need to revise the rules surrounding the subject of these crimes. The tasks carried out by the General Inspector of Financial Information and the Internal Security Agency are presented in relation to prevention and fight against terrorism financing.

Keywords: TERRORIST CRIME, TERRORISM FINANCING, LEGAL FRAMEWORK, DIRECTIVES, REGULATIONS, CONVENTIONS

